

Priorytetowe zadanie GMES

MONITOROWANIE

Docelowo koszty utrzymania europejskiego systemu monitorowania powierzchni Ziemi szacowane są na 30-40 milionów euro rocznie. Realizacja tego zadania wymaga regularnego pokrywania obszaru Europy zdjęciami satelitarnymi.

ADAM LINSENBARTH

Wyjątkowe znaczenie monitorowania Ziemi zostało wyraźnie podkreślone w rezolucji Parlamentu Europejskiego z 28 stycznia 1999 roku dotyczącej środowiska, bezpieczeństwa oraz polityki zagranicznej. Stwierdzono w niej, że strategia środowiska musi być oparta na ciągłym i kompleksowym monitorowaniu środowiska. Z kolei Rada Unii Europejskiej w rezolucji 2001/350/02 z 13 listopada 2001 roku zapowiedziała, że w kolejnej fazie realizacji programu GMES w Europie powinien działać operacyjny i autonomiczny system monitorowania środowiska. 1 czerwca 2005 r. na posiedzeniu Rady Doradczej programu GMES (GMES Advisory Council) stwierdzono, że realizacja tego zadania wymaga regularnego i systematycznego pokrywania obszaru Europy zdjęciami satelitarnymi.

Ostatnio, 28 listopada 2005 r., program GMES został bardzo pozytywnie oceniony przez Radę Kosmiczną Unii Europejskiej (European Union Space Council). Z kolei na posiedzeniu Rady Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA Ministerial Council), które odbyło się w dniach 5-6 grudnia 2005 r., zdecydowano o rozpoczęciu prac nad budową komponentu satelitarnego GMES. Podjęto także decyzję o zaproszeniu do realizacji programu GMES nowych państw Wspólnoty, jak najszybszej ich integracji oraz o budowie operacyjnego systemu usług.

● SZYBKA ŚCIEŻKA PILOTAŻU

Podczas seminarium poświęconego wdrożeniu pilotowego projektu dotyczącego monitorowania powierzchni Ziemi, które odbyło się w Brukseli (20-21 października 2005 r.), określono zadania niezbędne do realizacji „szybkiej

ścieżki” (*fast track*). Podzielić je można na dwie grupy dotyczące opracowania:

● **mapy użytkowania ziemi na terytorium całej Europy** (w celu monitorowania i oceny realizacji polityk Wspólnoty w zakresie dyrektywy wodnej, strategii bioróżnorodności, polityki rolnej i regionalnej, rozwoju przestrzennego Europy, strategii urbanistycznej, zobowiązań wynikających z traktatów międzynarodowych, m.in. protokołu z Kioto) w nawiązaniu do inwentaryzacji pokrycia i użytkowania terenu w krajach członkowskich;

● **map pokrycia terenu w skali lokalnej** (dla planowania rozwoju miast, budownictwa, modelowania rozprzestrzeniania hałasu, górnictwa oraz monitorowania obszarów *hot spots*, czyli tzw. gorących punktów, na których występują szybkie zmiany).

Dla obu grup niezbędne jest określanie zmian zachodzących w czasie na podstawie danych satelitarnych.

● WYMAGANIA UŻYTKOWNIKÓW

Na podstawie wyników pięciu kluczowych projektów w ramach programu GMES związanych z monitorowaniem pokrycia terenu (patrz tabela) określono najważniejsze wymagania użytkowników dotyczące informacji geoprzestrzennej. Projekty te realizowane są na powierzchni 4 mln km², a liczba instytucji włączonych i wykorzystujących pozyskane informacje wynosi blisko 170. Fundusze tych projektów zamykają się kwotą około 45 mln euro w latach 2003-08. Większość kosztów pokrywana jest przez Komisję Europejską (KE) oraz przez Europejską Agencję Kosmiczną (ESA) oraz częściowo przez kraje członkowskie.

Dodatkowe informacje dotyczące oczekiwań użytkowników uzyskano z ankiety przeprowadzonej przez KE. Blisko 75% respondentów zainteresowanych jest monitorowaniem powierzchni Ziemi, a 68%

KONFERENCJA GMES W WARSZAWIE

Integracja nowych członków Unii Europejskiej w programie GMES - to temat konferencji, która odbyła się w Bibliotece Narodowej w Warszawie (12-14 grudnia 2005 r.). Impreza została zorganizowana przez EURISY we współpracy z Komisją Europejską, Europejską Agencją Kosmiczną (ESA), Niemiecką Agencją Kosmiczną (DLR), Francuskim Centrum Badań Kosmicznych (CNES), Europejskim Instytutem Polityki Kosmicznej (ESPI) oraz Centrum Badań Kosmicznych PAN (CBK). Była to kolejna, trzecia konferencja dotycząca GMES po spotkaniach w Berlinie (27-29 września 2005 r.) i Brukseli (20-21 października 2005 r.) [patrz artykuł obok oraz GEODETA 11/2005]. Spotkanie warszawskie zgromadziło ponad 160 uczestników, z których większość przyjechała z nowych państw Wspólnoty. W części oficjalnej wystąpili wiceprezydent EURISY prof. Johannes Ortner, podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska Wojciech Stawiany oraz wiceprezes Polskiej Akademii Nauk prof. Janusz Lipkowski. Na program konferencji złożyło się kilka bloków tematycznych: ● ustalanie scenariusza GMES, ● budowanie operacyjnego systemu usług, ● integracja usług. Przedstawiciele międzynarodowych organizacji omawiali dotychczasowe działania związane z wdrażaniem programu GMES oraz prowadzeniem projektów pilotowych. Natomiast przedstawiciele nowych państw prezentowali wyniki prac i badań związanych z tematyką zblizną do programu GMES. ESPI zorganizował 3 panele dyskusyjne okrągłego stołu dotyczące potrzeb użytkowników, zdefiniowania rynku oraz jego stymulacji i organizacji. W wyniku dyskusji wskazano na konieczność szybszego włączenia partnerów z nowych państw członkowskich do programu GMES. Podkreślono także ich dotychczasowe duże osiągnięcia na tym polu, które mogą być bardzo przydatne w budowaniu systemu na wszystkich poziomach. Zwrócono uwagę na konieczność jak najszybszego opracowania odpowiednich regulacji prawnych, organizacyjnych oraz sposobów finansowania tego programu zarówno z funduszy unijnych, jak i krajowych.

ANNA WARDZIAK